

Allergisk kontaktdermatit efter hårfarvning

Læge Lene Mølgaard Hansen,
overlæge Kirsten Brændholt Rasmussen &
overlæge Vagn Brændholt Jensen

Kolding Sygehus, Pædiatrisk Afdeling

Henna (*Lawsonia inermis*) er en busk, som dyrkes i Nordafrika og Indien. Den aktive farvesubstans er lawsone (2-hydroxyl-1,4-naphthoquinon). Hennafarven udvindes fra de tørrede blade og anvendes til farvning af hår og til midlertidige tatoveringer. Tatoveringerne er meget brugt blandt kvinder i Indien og Afrika. Henna påsmøres huden med pensel. Farven varierer fra land til land; i Indien er den rødbrun, i Afrika oftest sort. Henna er i sig selv sjældent årsag til sensibilisering. For at opnå forskellige farvenuancer og øge farveintensiteten tilsættes der andre substanser bl.a. para-phenylenediamin (PPD). Produktet kaldes sort henna.

PPD er årsagen til de fleste tilfælde af allergisk kontaktdermatit hos personer, der har fået hennatatooveringer [1]. Også hårfarvningsmidler kan indeholde PPD eller derivater heraf [2, 3].

Her beskrives et tilfælde af allergisk kontaktdermatit efter hennatatoovering og senere hårfarvning hos en 14-årig dreng.

Sygehistorie

En 14-årig, tidligere rask dreng uden atopisk disposition blev indlagt akut fra skadestuen pga. hævelse i ansigtet efter hårfarvning tre dage forinden med produktet sort »Garnier Nutrisse«, der indeholder PPD-derivat. Han havde tre måneder tidligere farvet håret med samme hårfarvemiddel, men fik da kun en lille lokalreaktion i hårbunden. Ni måneder før havde han fået en hennatatoovering under en ferie i Ægypten. Han havde nu gennem tre dage haft tiltagende kløe i hårbunden og på indlæggelsesdagen var ansigt og hals hævede.

Objektivt fandtes en alment opåvirket, alderssvarende dreng. Blodtryk, puls og fund ved stetoskopi var normale. Der sås en væskende affektion i hårbunden (typisk for kontaktdermatit), udtalte periorbitale ødemer og voldsomt ødem i tindinger og nakke. Primært blev givet antihistamin. På mistanke om type IV-reaktion blev drengen behandlet med tablet prednisolon 50 mg daglig i tre døgn med udtrapning over seks døgn.

Patienten blev udskrevet velbefindende efter et døgn indlæggelse. Efter yderligere tre døgn blev han set ambulant, reaktionen var da næsten svundet. En epikutantest (TRUE Test, ALK-ABELLO), der blev udført fire uger efter episoden, viste 3+ for PPD (svær bulløs reaktion). En priktest for standard inhalationsallergener viste negativt resultat.

Diskussion

Allergisk kontaktdermatit ved brug af henna og PPD er sparsomt beskrevet, på trods af at disse stoffer anvendes hyppigt

verden over. Hennatatoovering er i de senere år blevet populært hos unge i Vesten [1]. Sensibilisering (type IV-reaktion) over for PPD med kontaktdermatit er beskrevet hos ca. 200 personer, heraf 20 børn og unge [1, 4]. I et dansk studie omtales 55 patienter med dermatit efter hårfarvning. Kun hos tre af disse var der oplysninger om tidligere hennatatooveringer [3]. De fleste blev sensibiliseret med sort henna efter tatoovering under et ferieophold. Alle havde positiv epikutantest for PPD.

Hennasensibilisering synes at være sjælden, men både type I- og type IV-reaktioner er set [5].

Tidligere indeholdt bl.a. hårfarvemidler og mascara ofte PPD. Miljøstyrelsen har nu fået fjernet disse produkter fra detailhandelen. Der foreligger kun få rapporter om børn og unge, der har fået kontaktdermatit efter hårfarvning. En af disse beskriver en 17-årig canadisk pige, der fik svære symptomer [4]. Hun var syv måneder forinden blevet hennatatooveret på skulderen, hvor hun fire dage senere fik kontaktdermatit. Dette varede i 14 dage og efterfulgtes af hyperpigmentering. En epikutantest for PPD var positiv.

PPD-eksponering gennem hårfarvemidler er muligvis mindre sensibiliserende end ved hennatatoovering. Hydrogenperoxid anvendes til oxidering af hårfarver, men hvorvidt dette ændrer risikoen for sensibilisering vides ikke [2]. Faktorer, som øger risikoen for sensibilisering ved hennatatoovering, kan være høj koncentration af PPD eller lang tids applikation på glat hud. Efter hennatatoovering kan ses hypo- eller hyperpigmentering; oftest mest udtalt hos børn. Fem tilfælde af hyperpigmentering er beskrevet [2]. Hos vor patient blev der ikke observeret pigmentforandringer.

Opmærksomheden over for risikoen for sensibilisering med PPD ved hennatatooveringer bør skærpes. Når børn og unge får allergisk kontaktdermatit efter hårfarvning bør de spørges om evt. tidligere hennatatoovering. Der bør udredes for bl.a. PPD med epikutantest.

Korrespondance: Lene Mølgaard Hansen, Pædiatrisk Afdeling, Kolding Sygehus, DK-6000 Kolding. E-mail: lene_moelgaard@hotmail.com

Antaget: 11. december 2003
Interessekonflikter: Ingen angivet

Litteratur

- Jappe U, Hausen BM, Petzold D. Erythema-multiforme-like eruption and depigmentation following allergic contact dermatitis from paint-on henna tattoo, due to para-phenylenediamine contact hypersensitivity. *Contact Dermatitis* 2001;45:249-50.
- Le Coz CJ, Lefebvre C, Keller F et al. Allergic contact dermatitis caused by skin painting (pseudotattooing) with black henna, a mixture of henna and phenylenediamine and its derivatives. *Arch Dermatol* 2000;136:1515-7.
- Søsted H, Agner T, Andersen KE et al. 55 cases of allergic reactions to hair dye: a descriptive, consumer complaint-based study. *Contact Dermatitis* 2002;47:299-303.
- Marcoux D, Couture-Trudel P-M, Riboulet-Delmas G et al. Sensitization to Para-Phenylenediamine from a Streetside Temporary Tattoo. *Pediatr Dermatol* 2002;19:498-502.
- Raison-Peyron N, Meunier L, Viau L et al. Contact dermatitis caused by labile henna skin tattoo. *Ann Dermatol Venereol* 2000;127:1083-6.